

Situasjonen i dag.

I den første fase av okkupasjonen ble den sivile motstand stort sett organisert innenfor de enkelte yrker. Dette var en naturlig følge av at tyskerne og NS prøvde å gjøre yrkessambandene til sine redskaper i nazifisering. Hvert yrke kom derfor til å føre sin egen kamp etter sine spesielle retningslinjer. Denne organisasjon av motstanden hadde sin store verdi. Medlemmene av det enkelte yrke kjente hverandre, de var bundet sammen ved gammel solidaritet, og de visste hvilke midler nådde lengst når det gjaldt å samle motstanden. Men den faglige oppbygning av hjemmefronten hadde også sine farer. Kontakten mellom de forskjellige yrker var ikke alltid den beste, og noe av den gamle laugsånd snek seg inn i vår kamp. Folk aksepterte de paroler som gjaldt deres eget gøg, men følte seg langt mindre forpliktet av de alminnelige paroler til hele det norske folk. Dette skapte i sin tid de største vanskeligheter for hjemmefrontens ledelse. Vi vet hvor lenge det varte før f.eks. parolen om arbeidsinnsatsen ble følt som bindende.

I de siste måneder har vår kamp skiftet karakter. Krigen er rykket oss stadig nærmere inn på livet, og den innsats som nå kreves, er i større monn enn før en krigsinnsats. Dette gjelder både den passive motstand som vi hittil har ført, og den aktive som er forberedt og når som helst kan settes inn. Den passive motstand går nå vesentlig ut på å hindre fienden i å utnytte vårt menneskemateriell og våre økonomiske resurser til sine formål. Vi nekter å la oss mobiliseres enten det nå er til krigstjeneste eller til tyskerarbeid, og vi gjennomfører konsekvent den stille sabotasje.

Men vi må alle innstille oss på at vi kan bli stilt overfor krav om aktiv innsats. For mange vil dette komme som en forløsning. Vi kan ikke vente og de gode nordmenn vil heller ikke ønske at vi skal få vår frihet som en gave utenfra. Våre hjemmestyrker står ferdig oppsatt og venter bare på signalet til aksjon. Vi vet at de hver dag håper at dette signalet vil komme og at de vil gjøre sin plikt. Men også andre som ikke er militært organisert, må innstille seg på at hjemmefrontens ledelse vil sette i gang aksjoner av en voldsommere karakter enn dem vi hittil har opplevd. Våre fiender er trengt opp i et hjørne, de er desperate, og de kan gripe til desperate midler. I så fall må vi svare i det språk de forstår. Vi kan ikke sitte rolig og se på om tyskerne går til mobilisering, til massehenrettelser eller massedeportasjoner av norske borgere, til omfattende ødeleggelse av våre økonomiske verdier osv. Et våpen som i slike situasjoner kan komme på tale, er generalstreiken.

Vi lærere var i første rekke i kampen mot sambandene, vi har heller ikke holdt oss unna hvor det gjaldt å hevde de alminnelige paroler, og vi har på denne måten fått en sterkere posisjon enn kanskje noen annen befolkningsgruppe. Den tillit folk har til oss, forplikter. I den nasjonale krigstid vi nå står overfor, må vi også gjøres innflytelse gjeldende ~~for oss~~ være oss vårt ansvar bevisst. Det er ikke nok å følge parolene, vi må også gjøre vår innflytelse gjeldende forat andre skal følge dem. Ingen som ~~satt~~ ikke setter alt inn av omtanke, av tid og av offervilje, har gjort det vårt land har rett til å fordre.

Kampen mot NS-lærebøkene i tysk i Stor-Oslo.

er først og fremst blitt ført ved Ullern og Valler høgre skoler. Kampen har kostet, men den har også tydelig vist at det nytter å stå imot. Ved Ullern skole isolerte rektor Waage lektor Thomas Bøe og forlangte innføring av gymnastboka bare av ham. Da Bøe vedholdende nektet, ble han arrestert 9. nov. Han satt på Bredtvedt et halvt år og er nå overflyttet til Berg konsentrasjonsleir ved Tønsberg. Han er tyskboaksakens martyr. Waage mente tydeligvis at det med Bøes arrestasjon som bakgrunn skulle være lett å skremme den neste han isolerte, til medgjørighet, men dette mislyktes, og kampen ved Ullern stilnet av. Det faste lærerpersonalet har også i høst holdt god front, men i visse begynnerklasser brukes realskolens N.S.-bok av NS-lærere.

II

Så mye større har spenningen i dette år vært omkring Valler skole. Når denne skole er kommet i frontlinjen, skyldes dette tydelig nok ikke departementets initiativ, men tiltak av lokale NS-folk, nemlig skolestyreformann Strand, ordfører Jahr og rektor Nordberg ved Stabekk høgre skole. For den siste må det ha vært bittert å se Hertzbergs høyt ansatte skole syke hen under sin ledelse, samtidig med at Valler skole struttet av sunnhet. Da det ikke lyktes ham å få Valler til å bruke den tyske NS-bok for gymnaset - noe som var nødvendig for at han skulle makte å få den inn ved sin egen skole - gikk han sammen med de to andre for å få Valler nedlagt. Ved dette håpet han å oppnå en høyst nødvendig blodoverføring til sin egen skole, som under hans ledelse hele tiden hadde lidt av elevflukt. Som det følgende viser, oppnådde han den første del av sin hensikt, skolens nedleggelse, men blodoverføringen oppnådde han ikke.

Det var skolestyret som først gikk til angrep. Da dette ikke førte fram, satte departementet inn med trusler om nedlegging av skolen. Men et par dager før artianerne skulle opp til den første skriftlige prøve, springer bomben på høyst forbløffende måte: Rektor får telegrafisk beskjed fra departementet om at skolen er fratatt sin eksamensrett, og at elevene kunne gå opp som privatister under Stabekk skoles ledelse.

Departementet fant altså å burde avstraffe elevene for en "synd" som skolens lærere hadde begått, etter det gamle rettsprinsipp fra smedens og bakerens dager. Elevene gikk ikke opp.

Fra dette tidspunkt kom foreldrene for alvor med i striden og med særlig tyngde etter meddelelsen av 20. mai om at Valler skole var besluttet nedlagt fra 1. august.

Ved skriftlige henvendelser og ved besøk hos ordfører, ekspedisjonssjef og minister har de varetatt elevenes og skolen interesser med fund og klem. Under stormende meningsutvekslinger i departementet la ekspedisjonssjef og minister stor forvirring for dagen. Departementale og ~~kommunale~~ lokale myndigheter søkte gjensidig å skyte skylden for sine misgrep over på hverandre. I det hele tatt gir denne saken et godt bilde av de kaotiske forhold som rå innen den nazistiske administrasjon.

Foreldrenes arbeid har allerede ført til visse innrømmelser fra departementets side. Arbeidet pågår fremdeles. Aksjonen har hittil fått sitt kraftigste uttrykk i en protest rettet til ordfører Jahr, undertegnet av 9562 foreldre og skatteyttere i Bærum.

x x

Denne kampen har vært lærerik. Våre motstandere kan nok greie å sette folk i fengsel eller å nedlegge en skole, men å få den norske lærerstand til å bruke nazistiske lærebøker - det greier de ikke.

Det har i denne sak, kampen mot de tyske NS-bøker, undertiden lydt milde røster som har sagt omtrent følgende: "For våre elevers skyld kan vi ikke sette denne saken på spissen, og vi kan ikke ut fra prinsipprytteri sende våre kolleger i fengsel eller verre ulykke. Vi må finne en løsning."

Det er all grunn til å være lykkelig over at disse milde røster ikke har seiret. At dette storstilte forsøk på å skyte en nazistisk kile inn i skolens undervisning er strandet, må betegnes som en stor seir med gode løfter for framtiden. Den linje lærerne her har holdt, må fortsatt følges uten svikt.

Avsatte, arresterte kolleger.

(Når listen er ufullstendig, skyldes det at vi fra enkelte steder ikke har fått nøyaktige nok meldinger. Vi har imidlertid de rette vedkommende å sørg for at det blir sendt inn fullstendige rapporter).

Halden: lr. E. Fredriksfryd, S. Aakre, Holmgård, frk. Gunnhild Kluge sitter arrestert, likeså lktr. Vik. Idd: lr. Anopf i fengsel. Sarpsborg: lktr. Nordby sendt til Tyskland. Oslo: lktr. Thora Lange, Einar Følgaard død i fengsel. Følgende er sendt til Tyskland: lktr. Karsten Heli, lr. Sivert Bøna, lr. Ørmen, kpt. Ø. Simensen, Hertzberg, Helland. I fengsel: lktr. Tønnesen, Pettersen (begge i over ett år), lr. A. Buen, Hans Andresen, Anut Enevold, Joh. Grimsrud, Marchje auhlmann, Olav Aavallheim, S. Sørensen, fru Sveum, lktr. Edv. Bull, Thomas Bøe,

Christoffersen, l.ctr. Sara Mjaland avsatt. Stabekk: l.ctr. Holck arrestert. Hamar: l. Bekkedal, l.ctr. Holmboe arrestert. Kongsberg: l.ctr. Føyn arrestert, er nylig sloppet ut. Arendal: overlærer Fossesstøl, l. J. Line, l.ctr. Rune sitter fengslet. Kristiansand, følgende har sittet i fengsel over ett år: l.ctr. Mølden Løvik. Forøvrig er disse arrestert: l. Jacobsen, Andersen, Frk. Jacobsen. Særlig ved den høgre skolen har det dessuten vært mengdevis kortere arrestasjoner. Siste julehelg satt alle gutter over 17 år fengslet i en uke. Mandal: l.ctr. Thorsen, Eriksen, Hellesund i fengsel. Stavanger: l.ctr. Natvig Pedersen sendt til Tyskland. Frk. Godal og frk. Astrid Svendsen arrestert. Bergen: l.ctr. Johs. Dale sendt til Tyskland, l.ctr. Bull har sittet lenge i fengsel. I Fana er to lærerinner i fortsettelsesskolen avsatt. Trondheim: lærerinne Thora Daae avsatt. Tromsø: rektor Vik arrestert og sendt sørover.

En barnehjemsbestyrerinne, fru Blichfeldt, ble dømt til 1 md. fengsel for underslag. Fra forrige skoleårs begynnelse fikk hun ansettelse ved Kirkeby skole i Pakadal. Straffen sønte hun i sommerferien. Hun overtok en 4. klasse i fjor, og denne klassen skulle som 5. klasse i år gå over til lærer. Like før ferien skrev fru B. følgende kladd: 4. klasse ønsker å få fru Blichfeldt som lærerinne neste år. Hun lot en elev renskrive kladden og kalte så elevene fram etter tur og lot dem skrive under. En pike var fraværende. Fru B. lot en elev kopiere hennes navn etter navnet på hennes skrivebok. Men så var det nok moren som hadde skrevet utenpå skriveboken, så morens skrift kom til å prange på skrivet. - Fru B. sendte skrivet til skolestyrets formann dr. Brochman. Gjennom klassekamerarene fikk den fraværende pikes mor høre at også hennes datters navn stod på skrivet. Hun undersøkte saken og kjente igjen sin etterskrevne skrift. Så ble fru B. avsatt. -

Eksamen ved Asker folkeskole 1944: Ved avgangseksamen i skriftlig norsk 16. juni 1944 ble gitt følgende oppgave:

1. Tegn et riss over Nord-Norge med Narvik og Lofoten. (Norgeskartet henges op) +
2. Fortell om de viktigste næringsveger for folket der oppe (fiskeri og fe-drift) og deres betydning for folket vårt.
3. Hvilket land vil gjerne ta fra oss Nord-Norge, og hvorfor?

(Alle tre oppgaver besvares)

Ved eksamen i regning 19. juni viste det seg at av de 6 oppgaver lå 2 utenfor pensum og 1 i pensumets ytterkant og var dessuten uriktig og uklar. Skoleinspektøren og likeledes lærerne i storskolen protesterte i hver sitt skriv mot eksamensoppgavene ut fra pedagogiske hensyn, men også fordi norskoppgaven stred mot de plikter som er pålagt lærerne. Begge skriv forlangte at standpunkt karakterer ble lagt til grunn for samtlige fag på årets avgangsvitnesbyrd. Skoleinspektøren foreslo også at eksamen for framtiden ble holdt i overensstemmelse med plan for Asker folkeskole. Lærerne som var pålagt å rette besvarelsene, nektet å ville ha noen befatning med disse, og ville heller ikke undertegne vitnesbyrdene så lenge standpunkt karakterer ikke ble lagt til grunn også i norsk og regning skriftlig dette år. - Skolestyret fritok så lærerne for å skrive under vitnesbyrd, men forlangte at eksamensbesvarelsene skulle rettes.

Lærerne rettet fremdeles ikke besvarelsene, og meddelte at saken ville bli sendt til overtilsynet hvis skoleinspektørens og lærernes forslag til ordning av saken ikke ble godtatt. Noe skriftlig svar på dette er ikke mottatt.

Skoleinspektøren og en lærer søkte så skoledirektøren. Men da han ikke var til stede, sendte skoleinspektøren ham en skriftlig utredning om saken. Senere har skoleinspektøren og en lærer vært til konferanse med skoledirektøren. Saken er ennå ikke avgjort, men ser ut til å ville bli løst på en tilfredsstillende måte.

På Notodden har naziføreren Bergsvik, kretsfører Tveiten og lagfører Mikkelsborg lagt sine hoder i bløt og påsatt på hvordan de skulle få nazifisert den høgre skolen på beste og hurtigste måte. De sedvanlige våpen ble brukt: hissige å grep på lærere, foreldre og elever, innkalling til departementet, trusler, umulige pålegg osv. Skolen ble stengt i mars i år, og rektor suspendert. En tid gikk, så søkte nazistene lokal assistanse hos lærerne for

IV

få skolen i gang igjen - uten rektor. Men lærerne avslo. 14 dager før eksamen fikk artianerne beskjed om at de etter søknad kunne få gå opp til eksamen, skolestyret sammen med lagfører Mikkelborg skulle gå igjennom søknadene.

Ingen elev søkte om å få ta eksamen. Samme beskjed fikk elevene i nest øverste gymnasklasse som skulle avlegge avgangsprøve i et enkelt fag, - det ble dessuten slått ~~xxx~~ på overfor dem at de ikke fikk fortsette skolen til høsten. Men ingen elev søkte om tillatelse for den eksamenen heller. - I høst er skolen i normal drift igjen, med samtlige elever og de tidligere lærere på plass, untatt rektor. Hans stilling står åpen og hans timer blir ikke lest. Steinkjer hadde i juni besøk av Riismæs og etter pålegg av "Rikspropaganda-ledelsen" sammenkalte landsgymnasets NS-rektor Tveiten lærere og elever ved sin egen skole og realskolen til å høre på foredrag. Innkallingen skjedde $\frac{1}{2}$ time før møtet, den 12. juni. Også realskolen på Steinkjer har NS-bestyrer, og han sammen med Tveiten og en politikonstabel fikk brakt en del yngre elever på plass i gymnastikksalen til Riismæs skulle opptre. Ingen lærer møtte. 14. juni ble lærerne ved folkeskolen, realskolen og gymnasiet tilsagt å møte til konferanse med Riismæs, fylkesmannen og fylkesføreren kl. 11 formiddag. Lærerne ved gymn. og realsk. avslo ikke en samtale, men de høye herrer fikk i tilfelle komme til lærerværelset hvor personalet var samlet i undervisningstiden om formiddagen. Folkeskolen hadde eksamen den dagen, og lærerne inispiserte i klassene. Kl. 11 kom en avdeling hird og overtok inspeksjonen, hvoretter folkeskolens lærere gikk til sitt lærerværelse, drakk kaffe og ble sittende der en times tid og gikk så tilbake til sine klasser og avløste hirden, som så forsvant.

På gymnasiet foregikk "konferansen" på den måten at Riismæs og fylkesføreren stadig avløste hverandre. Riismæs holdt seg til verdenspolitikken, mens fylkesføreren ville ha greie på hvorfor lærerne ikke kom på møter. Alle lærernes argumenter ble lett vint feidd unna, men da en til slutt hevdet retten, spratt justisministeren i været, slo i bordet og sa: "Rett! Det eksisterer ingen rett i Norge i dag! Retten har sin berettigelse bare på visse betingelser. Den er ikke noe mål, men et middel".

Fylkeslederen truet stadig med å stenge skolen, og under et av sine mange voldsomme utfall mot bolsjevismen sputte han plutselig om kanskje noen av lærerne ønsket bolsjevismen innført i Norge. Han forlangte skriftlig erklæring avgitt av hver enkelt innen to dager. Ellers ville han stenge skolen. Da Riismæs og fylkesf. var gått underskrev lærerne følgende erklæring:

"Underskrevne lærere ved St. Mandsg. og St. realsk. erklærer at de heretter som hittil vil drive sin undervisning helt saklig og uten politisk propaganda av noen art." - Straks etter konferansen ble en del gymnasiaster arrestert for politisk demonstrasjon og fylkesføreren lot innkalle lærere og elever ved gymnasiet til møte 16. juni. Lærerne møtte, da de ellers ble truet med repressalier overfor de arresterte gymnasiaster. Fylkesf. la i vei med en politisk tale og fortalte at samtlige lærere hadde erklært seg mot bolsjevismen, men ble her avbrutt av lærerne. Han skiftet da emne, etter å ha gjort gjort oppmersom på at han ville snakke med lærerne etterpå. På ettermøtet sa lærerne fra om at de ville sammenkalle sine elever klassevis og erklære seg mot nasjonalsosialismen dersom fylkesføreren, som han hevdet han ville gjøre, sendte en offisiell innberetning om lærernes erklæring. - En har senere ikke hørt noe om at en slik innberetning er blitt sendt av hr. fylkesføreren.

Sarpsborg. I april i år slapp rektor Jensen ut fra Grini etter å ha sittet i fengsel i over ett år. Under hele hans fravær var skolen uten leder, idet ingen av skolens lærere tross ustanselig påtrykk og trusler var å formå til å fungere som rektor. Imidlertid fikk elevene undervisning og avgangsklassene i vår sin eksamen. Sarpsborglærerne har gitt et manende eksempel på hva et kollegium oppnår ved samlet hast og motig opptreden. Da det ikke fantes annen løsning, måtte dep. tet til slutt sette alt inn på å få skolelederen ut av fengsel.

Øvingspersonalet ved Telemark lærerskole, Notodden, har flere ganger i løpet av våren og forsommeren vært innkalt til "skolemyndighetene" og ble truet med avskjed, forvisning osv. hvis de ikke sa seg villige til å overta øvings-timene også i den 1-årige stud.klasse. "Skolemyndighetene" truet i dette tilfelle forgjeves. Øvingspersonalet overtok ikke 1 time i de irregulære lærerskoleklasser.

I vår ble 5 ledige poster avertert ~~hædige~~ i Fredrikstad. Det meldte seg 3 ansøkere - en lærer, en journalist og en sambandslærer. Læreren trakk seg, og journalisten kom ikke i betraktning. En post ble besatt med sambandslæreren.

Handelsgymnasiet i Fredrikstad kommer ikke i gang i høst. Hemmerseng pensjonatskole er med alt utstyr beslaglagt av tyskerne.

15. juni tillyste fylkesfører Aas møte på Flisa. Politiet var i den anledning forsterket. Det var skriftlig innkalling, men bare et lite fåtall møtte. Ca. 40 av de innkalte som ikke møtte, ble hentet til forhør om natten. Først holdt fylkesføreren en truende tale og forhørte så de innkalte etter tur. 5 stykker ble arrestert og en av dem overgitt til tyskerne. De arresterte, bl.a. lærerinnen Rebekka Hals, fikk 3 mdrs. sikringsdom.

For noen tid siden ble lærerne i Trondheim sammen med andre tjenestemenn innkalt til NS-møte. Lærerne møtte ikke. Neste gang NS tillyste møte, ble lærerne oppfordret til å komme på møte og møtte heller ikke da. Tredje gang NS skulle arrangere møte, holdt de lærerne utenfor og sendte dem ingen som helst "innbydelse".

Aleptomanen Holtmann, som en tid var kirkedep. tets representant i Trondheim og har styrt med alle skolene i byen, er nå blitt avsatt. NS-Uhl er blitt tvangsoverført til Trondheim og har måttet overta rektorstillingen ved Katedralskolen, etterat han forgjeves hadde søkt rektorstillingen på Nøtterøy

Skoledirektør Bakke skriver til skolestyret i Bergen: Det klages stadig over tyskundervisningen. Det springes over stykker om føreren med mer eller mindre åndfulle bemerkninger, og man oversetter ~~xxx~~ Heil Hitler med - goddag Hitler - . Jeg henstiller til skolestyrene å bringe lærerne forståelsen av at denslagd ikke vil bli talt og om nødvendig slå til så det huskes.

Skoledirektør Skard, Møre og Romsdal, har hatt et stort og utakknemlig arbeid med å få fylt ut kartotek kortene. Han fant at den eneste måten han kunne greie dette på, var å reise omkring selv og samle opplysningene. Objektene stilte seg imidlertid uvillige og gav ikke de nødvendige opplysninger. Han fikk så den ide å få en likalkjent mann til dette arbeid, og valgte falt på Ole Aakre, Sunnmøre. Han har en interessant fortid. Han har bl.a. forandret testimoniet sitt fra lærerskolen for å skjule at han brukte et år mer enn andre til eksamen. Som lærer hadde han forskjellige kjedelige historier, bl.a. sedelighetshistorier. Da krigen brøt ut, var han ansatt i Skudesnes. Han bykste over i NS og ble stor mann i kommunen. Så ble han utnevnt til lektor ved Stord lærerskole og senere til fullmektig hos skoled. Skard. Fullmektigen startet med en inspeksjonsreise til si heimbygd som tok fra ham lysten til samlervirksomhet. Han er senere blitt avsatt, visstnok på grunn av svartebørsaffærer.

Lærer Søvik, Voll i Romsdalen, ble for et par år siden avskjediget for anti-nazistisk innstilling. Det har siden ikke lyktes å få posten ordentlig betjent. Den siste som innehadde den, hadde drevet entrepenørvirksomhet. Han er nå innlagt på asyl.

Rektor Selberg, Gjøvik, har meldt seg ut av "partiet" og ble så avsatt. Nå er han inderlig fornærmet over at skolefronten ikke har blokkert stillingen etter ham! En realist er blitt konstituert som rektor.

Idyllen innen N.S.

Vi kan ikke nekte oss fornøyelsen å gjengi nedenstående brev fra skoleinspektøren i Aker til Kirke- og Undervisningsdepartementet av 21. aug. 1944.

Innholdet taler for seg selv:

"I forbindelse med innkallingen til et i den siste tid opprettet "Hirdens bedriftsvern" skal jeg meddele følgende:

Skoleinspektøren i Aker, overlærer Haga ved Smestad skole samt vaktmester Nafeid ved Sjelsås skole er blitt beordret til tjeneste i ovennevnte "vern". Sesjonen var onsdag 16. aug. Innbeordringens undertegner var fylkesfører Holm.

En kjenner ikke til etter hvilket prinsipp utvalget er foretatt, men det synes å ha vært heller romslig når de første ledd av Akers skoleadministrasjon er blitt representert allerede ved de tre hittil kjente innkallinger innen Aker skolevesen. Det er overfor skolens øverste myndigheter i dette land unødig å påpeke hvilken forvirringsskapende innvirkning det har på skoleadministrasjonen når livsviktige ledd uten videre blir fjernet. Som ansvarshavende i en høy stilling som kirke- og Undervisningsdepartementet har betredd meg, har jeg søkt kontakt med de innbeordrende myndigheter. Etter det som nå er kjent, kan en si at de innbeordrede i flere tilfeller er utsatt for krenkende behandling. Således skal mange arrestasjonen være foretatt i disse dager. En sådan ble vaktmester Nafeid til del. Ved et besøk på Sjelsås skole konstaterte jeg at hans 8 årige datter var blitt igjen alene. Moren var bortreist på det tidspunkt. Overlærer Haga stod midt oppe i arbeidet med timeplanen da innbeordringen kom. Jeg sendte henstilling til fylkesføreren om at innbeordringen måtte bli opphevet for de administrative ledd. Under fram møtet framla hr. Haga en redegjørelse for sitt arbeide. Disse ble det imidlertid ikke tatt hensyn til hverken da eller senere. Han ble møtt med at situasjonen kunne bli slik at det ikke kunne bli noen skolegang i det hele tatt. Når det imidlertid ikke foreligger noen påbud om alm. nedleggelse av skolen og den således må ha sin administrasjon synes det nok så eiendommelig at det drives den trafikk å "kidnappe" viktige adm ledd. Fr. Haga er nå i Holmestrand. Skolen skulle begynne undervisningen 21. aug. P.g.a. disse forhold lykkes det ikke nå å få skolen i gang foreløpig.

For mitt eget vedkommende vil jeg få opplyse at jeg umiddelbart etter innbeordringen sendte et skriv til fylkesføreren hvori jeg kort antydte hvilke vanskeligheter Aker skolevesen allerede hadde om det ikke i tilgift skulle få nye sådanne. Jeg meddelte dette i skriv til fylkesføreren og måtte ikke til "sesjon". Istedenfor å høre fra fylkesføreren om opphevelse av beordringen får jeg fra Statspolitiet ordre om å innfinne meg til en bestemt tid - tirsdag førstk. kl. 5. Etter hva jeg har erfart, betyr det kun en ting, arrestasjon og senere forsendelse til Holmestrand etc.

De refleksjoner en gjør seg, er mange. N.S. folk er blitt alarmert i aller høyeste grad, og affæren drøftes inngående nok. Spesielt hefter man seg ved den noe uvante fremgangsmåte som er kommet til anvendelse i flere tilfeller. Bitre uttalelser er følt og alm. menige sier at de ikke kan fri seg fra følelsen av at det er noe som ikke stemmer lenger. Det er blitt svikt i tilliten, noen føler sin tro på N.S.s framtid lammet. En uttrykte seg slik: "Jeg var N.S. mann, ja." At det er uro i oppfatningen viser følgende krasse uttalelse: "Her innkalles til vakttjeneste for å opprettholde et politisk system som betjener seg av samme metoder som det system det selv i skrift og tale på det voldsomste fordømmer."

En må engste seg for konsekvensene av den aksjon som er foretatt i forbindelse med innkallelsen. I en telefonsamtale med et av kontorerna, som har med disse innkallinger å gjøre, nevnte jeg at jeg ville innberette til departementet de tilfeller som angikk Aker-skolene. Det ble da bemerket at det ikke ville nytte noe, at departementet ikke hadde noe å si her. Da jeg imidlertid ikke kan tro det, og da denne sak er så alvorlig, må jeg inntrengende be min høyeste overordnede, kirke- og Undervisningsdepartementet, om beskyttelse både for skolen og dens personale som det har gjelder.

Feil og Sol
Sons Holter

p.t. skoleinspektør i Aker.